

اهمیت بخش خدمات مالی در ایجاد اشتغال در اقتصاد ایران

علی اصغر اسفندیاری^۱
فرهاد ترحمی^۲

چکیده

ایجاد سالانه ۹۵۰ هزار شغل طبق برنامه چهارم توسعه (۸۸-۱۳۸۴) یکی از موضوعات مهم پیش‌روی برنامه‌ریزان ایران است. طبق این برنامه متوسط نرخ رشد سالانه عرضه نیروی کار حدود ۳/۴ درصد خواهد بود و پیش‌بینی شده است که تقاضای نیروی کار به ۴/۳ درصد در هر سال برسد که این امر موجب کاهش بیکاری شود. با وجود این، یکی از مهم‌ترین ابزارهای که می‌تواند به برنامه‌ریزی اشتغال کمک کند، استفاده از جدول داده - ستانده و اولویت دادن به بخش‌هایی است که بیشترین ظرفیت اشتغال را دارند. بنابراین در این پژوهش، با به‌کارگیری آخرین جدول داده - ستانده در ایران، اهمیت بخش مالی در ایجاد اشتغال بررسی می‌شود. در این مقاله، خدمت مالی در اقتصاد ایران که به ۳۵ بخش تفکیک شده است، به‌عنوان بخشی تلقی می‌شود که همانند سایر بخش‌های اقتصادی، یک تابع تولید از نوع لئون تیف دارد. این بخش برای تسهیل جریان وجوه و انتقال ریسک، از بخش‌های دیگر نهاده‌هایی را دریافت می‌کند و تولیداتش را به آن‌ها می‌فروشد. روابط نوع اول را پیوند پیشین و ارتباط دوم را پیوند پسین می‌نامند. برای محاسبه این پیوندها، کشش اشتغال و تولید کل داده - ستانده، کشش مستقیم اشتغال و تولید داده - ستانده و شاخص پیوند پسین ارزش افزوده و پیشین تقاضای نهایی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در ضمن آثار حذف فرضی این بخش در تولید و اشتغال کشور محاسبه می‌شود. نتایج حاکی از آن است که بخش خدمات مالی در رتبه ۲۷ و ۳۰ کشش کل اشتغال و تولید (از ۳۵ بخش) قرار دارد. افزون بر این، اگرچه پیوند پیشین بخش خدمات مالی با دیگر بخش‌ها چندان قوی نیست، لیکن حذف آن موجب از دست رفتن ۲۱۵/۸۱۴ (الگوی لئون تیف) و ۶۸۷/۰۳۸ نفر (الگوی گش) فرصت شغلی در اقتصاد می‌شود.

کلمات کلیدی: بخش خدمات مالی، اشتغال، پیوند پیشین، پیوند پسین، روش حذف فرضی.

---

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه علوم تحقیقات واحد اهواز
^۲ کارشناس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان خوزستان